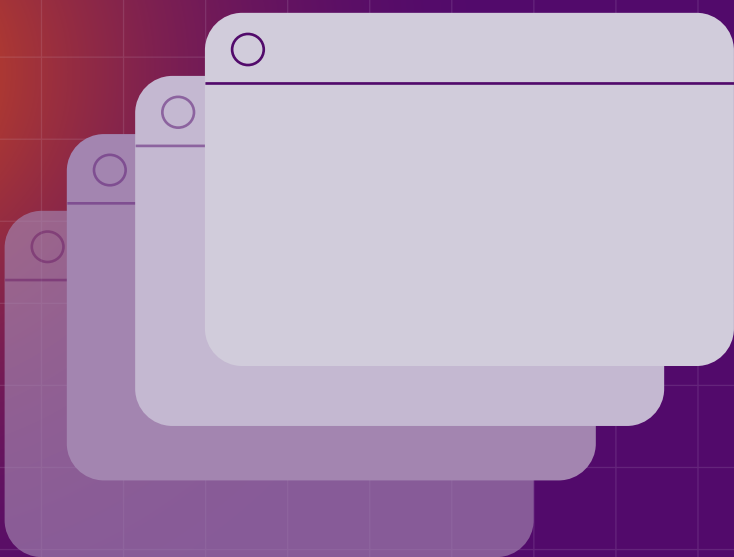

Poročilo o Spletnem Nasilju **nad** **Ženskami**

POVZETEK IN
PRIPOROČILA
SEPTEMBER 2024

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Evropska unija in EACEA nista odgovorni zanje.

SODELAVCI_KE:

Virginia Dalla Pozza
Glavni avtor

Maria João Faustino
Strokovna sodelavka

Iliana Balabanova
Predsednica Evropskega
ženskega lobija

Yvonne Redín
Grafično oblikovanje

Mary Collins
Generalna sekretarka
Evropska ženskega lobija

**Laura Kaun, Irene Rosales,
Alexia Fafara, Veronica
Zaboia, Maria João Faustino**
Sodelujoče

Veronica Zaboia
Koordinatorica projekta

Funded by
the European Union

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

KRATICE

CoE

Svet Evrope

CV

Spletno nasilje

CVAW

Spletno nasilje nad ženskami

CVAWG

Spletno nasilje nad ženskami in dekleti

DSA

Akt o digitalnih storitvah

DSC

Koordinator digitalnih storitev

DV

Nasilje v družini

ECHR

Evropska konvencija o človekovih pravicah

EIGE

Evropski inštitut za enakost spolov

EPRS

Raziskovalna služba Evropskega parlamenta

EWL

Evropski ženski lobi

FRA

Agencija Evropske unije za temeljne pravice

GBV

Nasilje na podlagi spola

GREVIO

Skupina strokovnjakov za ukrepanje proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

IKT

Informacijsko komunikacijska tehnologija

IPV

Nasilje v intimno-partnerskih odnosih

SDGs

Cilji trajnostnega razvoja

TF VAW

Nasilje nad ženskami, ki ga omogoča tehnologija

TFV

Nasilje, ki ga omogoča tehnologija

UI

Umetna inteligenca

UN

Združeni narodi

VAW

Nasilje nad ženskami

VLOPs

Zelo velike spletne platforme

VLOSEs

Zelo veliki spletni iskalniki

VRD

Direktiva o pravicah žrtev

Nasilje nad ženskami (VAW) je manifestacija dominacije moških nad ženskami kot tudi odraz neenakih razmerij moči z namenom, da se utišajo ženski glasovi, nadzorujejo njihova življenja, telesa in spolnost ter da se jih »obdrži na njihovem mestu«.

Moško nasilje nad ženskami ima številne oblike in je del kontinuiranega nasilja, vgrajenega v patriarhalno družbo. Na svetu ni države, kjer ženske in dekleta niso izpostavljene moškemu nasilju, in niti enega področja, kjer ženska ne bi bila izpostavljena grožnji ali realnosti moških nasilnih dejanj.

Digitalni svet/kultura ni izjema. Po podatkih Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE)¹ vsaka deseta ženska po 15. letu starosti doživi spletno nasilje.

Iskanje pravice v boju proti spletnemu nasilju zahteva trdne mednarodne pravne in politične ukrepe, saj virtualni prostor ne pozna geografskih meja. Potreben je celovit pristop, ki vključuje pravna orodja za preprečevanje spletnega nasilja (CV) in učinkovito zaščito žrtev, odgovorna tehnološka podjetja ter usklajene odzive za izpodbija-

nje seksizma in kulturnih norm o prevladi moških nad ženskami. Lotiti se je treba tudi pornografske industrije. Odgovornost za povzročeno nasilje je vedno na strani povzročitelja, ženske nikoli niso odgovorne za nasilje s strani moških.

Ta dokument je povzetek poročila Evropskega ženskega lobija (EWL) o spletnem nasilju nad ženskami: pregled politike in priporočila, in je na voljo tudi v angleškem jeziku.

Poročilo temelji na poslanstvu, viziji in načelih Evropskega ženskega lobija (EWL): pravice žensk so človekove pravice, solidarnost, avtonomija, sodelovanje in vključenost.

CILJ POROČILA IN METODOLOŠKI PRISTOP

Temelječ na publikaciji iz leta 2017 [#HerNetHer-Rights & Resource Pack](#),² je namen tega poročila posredovati oblikovalcem politik in drugim deležnikom priporočila za boj proti spletnemu nasilju nad ženskami (CVAW).

Poročilo ima **pet glavnih ciljev**:

- Zagotoviti vpogled v spletno nasilje nad ženskami (CVAW) in njegove ključne značilnosti;
- Preučiti pravni in politični okvir na področju spletnega nasilja nad ženskami na mednarodni ravni, ravni EU in nacionalni ravni;
- Opredeliti ključne izzive na tem področju;
- Izbirati primere dobrih praks za obravnavanje nasilja nad ženskami in moškimi;
- Predlagati priporočila institucijam EU in državam članicam za učinkovitejše reševanje problematike spletnega nasilja nad ženskami.

Raziskava, na kateri temelji to poročilo je potekala v obdobju od marca do maja 2024; uporabljene pa so bile naslednje raziskovalne metode:

- **Pregled literature:** poglobljena raziskava je zajela široko paleto gradiv, vključno s študijami, poročili, članki, spletnimi stranmi, zbirkami podatkov in projektov o spletnem nasilju nad ženskami, ki so jih izdali mednarodni, EU in nacionalni deležniki.
- **Pregled zakonodaje in politik:** opravljen je bil podroben pregled zakonodaje in strateških dokumentov na ravni EU, mednarodni in nacionalni ravni, da bi določili zakonodajne in politične instrumente, ki bi se jih lahko uporabljalo v primeru spletnega nasilja nad ženskami.
- **Posvetovanje z deležniki:** za nadaljnje raziskovanje posebnih tem poročila so se avtorji posvetovali s petimi kategorijami ključnih deležnikov (npr. akademiki, različne institucije in nevladne organizacije).

SPLETNO NASILJE NAD ŽENSKAMI (CVAW)

Spletno nasilje je uporaba spletnih in komunikacijskih tehnologij za povzročanje in omogočanje nasilja kot tudi grožnje z nasiljem nad posamezniki in posameznicami.³ Definicije spletnega nasilja se precej razlikujejo ne samo med državami, ampak tudi med ključnimi deležniki na tem področju, kar ima za posledico različne terminologije in metodologije za merjenje. Spletno nasilje nad ženskami je **oblika nasilja na podlagi spola**.⁴ Dokazi kažejo, da ima spletno nasilje jasno razsežnost spola: ženske pogosteje doživljajo posebne oblike nasilja zaradi spola v digitalnem kontekstu, kar odraža podoben vzorec, kot nasilje nad ženskami (VAW) v »resničnem svetu«.⁵ **Spletno nasilje je zakoreninjeno v istem kontekstu neenakosti žensk kot nasilje nad ženskami v resničnem svetu**.⁶ Spletno okolje krepí in stopnjuje **sistemsko strukturno neenakost med spoloma** ter škodljive vzorce moškosti, ki podžigajo vse oblike nasilja nad ženskami.⁷

V skladu z mnenjem Svetovalnega odbora za enake možnosti za ženske in moške Evropske komisije,⁸ in EWL je spletno nasilje del **kontinuiranega nasilja nad ženskami**; ki ne obstaja v vakuumu temveč izhaja iz različnih oblik nasilja v stvarnem

svetu.⁹ Nasilje v »resničnem svetu« vzdržuje spletno nasilje. Dejansko sta spletno nasilje in nasilje v resničnem svetu med seboj pogosto povezana in/ali prepletene.¹⁰

Čeprav je nasilje nad ženskami na spletu enako škodljivo, kot nasilje v resničnem svetu, se po nekaterih lastnost razlikuje od drugih oblik nasilja nad ženskami, zaradi česar je še posebej nevarno. **Ima širok doseg, prenos in hitrost**, zaradi česar je težko nadzorovati vrsto informacij, ki se širijo prek digitalnih naprav. Anonimnost, ki jo zagotavljata spletno in virtualno okolje, omogoča uporabnikom, da ostaja njihovo vedejo nekaznovano. **Spletno nasilje je težko odpraviti in zato lahko povzroča ponavljajoče se travme žrtvam.**

Storilci so lahko partnerji ali bivši partnerji žrtev, družinski člani, prijatelji ali anonimni posamezniki. **Posledice spletnega nasilja so lahko enako resne kot posledice nasilja v »resničnem svetu«.**¹¹ Žrtve se pogosto umaknejo iz digitalne sfere, utihnejo in se izolirajo ter tako izgubljajo priložnosti za izobraževanje, poklicno kariero in dostop do podpornih mrež.¹²

GLAVNE OBLIKE SPLETNEGA NASILJA

Poročilo predstavlja glavne oblike spletnega nasilja. Pravzaprav ne gre za strogo ločene kategorije, saj se vsaka oblika nasilja povezuje z drugimi oblikami, tako z nasiljem v »resničnem svetu«, kot tudi nasiljem na spletu, v skladu s konceptom »nenehne evolucije« nasilja. Poročilo ugotavlja, da so oblike spletnega nasilja v nenehnem razvoju, glede na hitro razvijajoče se spletno okolje.

NAJBOLJ RAZŠIRJENE OBLIKE:

Podatki o najbolj razširjenih oblikah spletnega nasilja se razlikujejo od ene študije do druge, odvisno od metodologije in obravnavanega geografskega območja ter uporabljenih definicij. Kljub temu se zdi, da so spletno nadlegovanje, **spletno zalezovanje, deljenje zasebnega gradiva brez privoljenja in sovražni govor** najbolj razširjene oblike.¹³

VSE BOLJ OGROŽAJOČE OBLIKE:

Med različnimi oblikami **uporaba umetne inteligence (UI), navidezna resničnosti in spletne igre** vse bolj ogrožajo ženske. Uporaba umetne inteligence je prispevala **k povečanju digitalnih ponaredkov spolnih vsebin** (znanih kot »globoki ponaredki« ali globoko (lažne) novice).¹⁴ Študija EPRS iz leta 2021 je pokazala, da se orodja UI za ustvarjanje lažne pornografije hitro razvijajo in iz dneva v dan postajajo cenejša, bolj izpopolnjena in bolj dostopna uporabnikom.¹⁵ Svetovni gospodarski forum je v svojem poročilu iz leta 2024 o globalnih tveganjih¹⁶ napačne informacije in zavažanje na spletu, ki so predvsem posledica »globokih ponaredkov, uvrstil med najresnejša globalna

kratkoročna tveganja, s katerim se bo svet soočil v naslednjih dveh letih.

Razsežnost spola tega pojava je dokazana. Digitalni ponaredki spolnih vsebin se skoraj izključno nanašajo na ženske.¹⁷ Dejansko večina ponarejenih videoposnetkov, ki trenutno krožijo po spletu, vsebuje seksualne podobe žensk. **Ocenjuje se, da med 90 % in 95 % vseh 'globokih ponaredkov' prikazuje goloto ali seksualno eksplicitne dejavnosti:**¹⁸ **velika večina teh 'globokih ponaredkov (90 %) zadeva ženske.**¹⁹

Podobno je s tehnologijo 3D animacij mogoče ustvarjati videoposnetke podobne kakovosti kot s tehnologijo "globokih ponaredkov", ki temelji na umetni inteligenci.²⁰ Nekateri programi globokih ponaredkov celo združujejo ustvarjanje slik z umetno inteligenco in 3D animacijami; najbolj opazne so **tehnologije avatarjev**, ki prikazujejo tri-dimenzionalno človeške glave ali celotno telo resničnega človeka ali izmišljenega lika v digitalnem svetu. Uporaba 3D avatarjev se je razširila v »metaverse« - virtualni svet, **kjer se ljudje srečujejo, sodelujejo, igrajo in delajo in kjer se je zaskrbljujoče povečalo število spolnih napadov in spolnega nadlegovanja žensk s strani 3D avatarjev.**²¹

Podobno ženske, ki se v naraščajočem številu pridružujejo **spletnim igralnim skupnostim**, poročajo o rastočih stopnjah spolnega nadlegovanja na spletu. Spletne igralne skupnosti veljajo za eno najbolj **neenakopravnih spletnih okolij za ženske.**²²

Manosfera je omrežje spletnih moških skupnosti, ki se zavzemajo za različne moške pravice in interese, hkrati pa spodbujajo mizoginistične ideologije, antifeministična in seksistična prepričanja.

MAKRO OBLIKE:

Čeprav so oblike spletnega nasilja nad ženskami številne in so različno opredeljene med državami in deležniki, je mogoče identificirati nekatere **makro kategorije**. To so tiste, ki jih zajema prva Evropska direktiva o nasilju nad ženskami in nasilju v družini, sprejeta aprila 2024: deljenje zasebnega ali prirejenega gradiva brez privolitve; spletno zalezovanje; spletno nadlegovanje in spletno spodbujanje nasilja ali sovraštva.

DODATNE OBLIKE:

Poročilo vsebuje opis dodatnih oblik spletnega nasilja (npr. google bombing, sealioning - trolanje, ki vključuje vztrajno nadlegovanje z vprašanji in prošnjami, itd.). Seznam ni popoln glede na to, da se nove oblike kar naprej pojavljajo z naraščajočo digitalizacijo in hitrim razvojem tehnologije. Med temi dodatnimi oblikami sta omenjeni "manosfera" in pornografija.

Manosfera je omrežje spletnih moških skupnosti, ki se zavzemajo za različne moške pravice in interese, hkrati pa spodbujajo mizoginistične ideologije,

antifeministična in seksistična prepričanja. Ženske in feministke krivijo za najrazličnejše težave v družbi. Številne od teh skupnosti spodbujajo odpor ali celo sovraštvo do žensk in deklet.²³ **Pornografija** spodbuja škodljive stereotipe pri prikazovanju žensk. Produkcija in prodaja pornografije vključuje in spodbuja spolno nasilje ter ima ključno vlogo pri oblikovanju predstav moških in žensk o odnosih med spoloma. Poleg tega pornografija naredi nasilje "seksi". Podatki kažejo, da je v državah z višjo stopnjo naklade pornografskih revij višja stopnja posilstev.²⁴

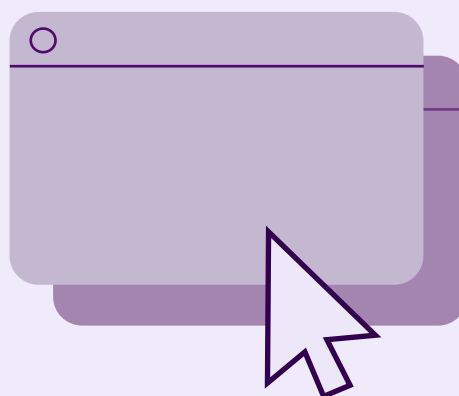
RAZŠIRJENOST

Zaradi **pomanjkanja usklajenih definicij** spletnega nasilja **in metodologij za njegovo merjenje, je še posebej težko oceniti obseg problema.**²⁵ Kljub vrzelim in razlikam v metodologijah je bilo **na mednarodni ravni in ravni EU narejenih nekaj poskusov merjenja spletnega nasilja** .

Na mednarodni ravni je globalno poročilo²⁶ ki je sintetiziralo rezultate anket o spletnem nasilju nad ženskami, od leta 2018 naprej, ocenilo, da je med 16 do 58 % žensk doživelo spletno nasilje. Podobno je Economist Intelligence Unit ugotovil, da je imelo 38 % žensk izkušnje s spletnim nasiljem, 85 % žensk, ki preživljajo čas na spletu, pa je bilo priča digitalnemu nasilju nad drugimi ženskami.²⁷

Pomanjkanje podatkov in raziskav o spletnem nasilju nad ženskimi je velik problem tudi na ravni EU. Agencija za temeljne pravice (FRA) je v letih 2014 in 2019.²⁸ poskušala ugotoviti, kakšna je razširjenost nekaterih oblik spletnega nasilja. Raziskava²⁹ iz leta 2019 je pokazala, da je bilo 13 % žensk v petih letih pred tem žrtev spletnega nadlegovanja. Drugi zanimivi podatki prihajajo iz raziskave HateAid³⁰ iz leta 2021. Raziskava je povprašala 2000 ljudi, starih od 18 do 80 let, iz vseh držav EU o njihovih izkušnjah z digitalnim nasiljem. Rezultati kažejo, da 50 % mladih odraslih (18–35 let) v EU trpi zaradi sovraštva na internetu; 30 % žensk po vsej EU se boji, da bi lažne njihove zasebne podobe lahko delili brez njihove privolitve; 80 % anketirancev pa je dalo spletnim platformam slabo oceno.³¹

Na **nacionalni ravni je** bila v Nemčiji, Franciji in Španiji več kot ena od dveh (53 %) žensk, starih od 18 do 34 let, žrtev zlorabe na podlagi podobe. Od žensk, ki so bile žrtve zlorabe jih je 82 % poročalo, da se počutijo manj varne, nekatere pa so se želele popolnoma umakniti iz spletnega okolja.³² V Franciji več kot 4 od 10 ljudi pravi, da so bili žrtve spletnega nadlegovanja.³³

RAZSEŽNOST SPOLA IN SPLETNO NASILJE

Spletno nasilje ima razsežnost spola. Glede na poročilo FRA iz leta 2023³⁴ ki se osredotoča na spletno sovraštvo v objavah na družbenih medijih, se **ženske soočajo z večjim nadlegovanjem na spletu kot katera koli druga ciljna skupina** (črnci, Židje in Romi). Podobno je ameriška študija pokazala, da 33 % žensk, mlajših od 35 let, poroča o spolnem nadlegovanju na spletu, v primerjavi z 11 % moških.³⁵ Prav tako GREVIO³⁶ poudarja, da tako moški kot ženske lahko doživijo medosebno nasilje, vendar je veliko večja verjetnost, da bodo **ženske izpostavljene ponavljajočim se in hudim oblikam zlorabe**, tako v »resničnem svetu« kot na spletu.

Medtem ko so vse ženske, ki imajo dostop do spletnih prostorov, izpostavljene tveganjem spletnega nasilja, **so nekatere skupine žensk še posebej ranljive.** Spletnemu nasilju so še posebej izpostavljene ženske in dekleta, ki jim grozijo **presečne oblike diskriminacije**, pri katerih se med seboj povezuje več razlogov za diskriminacijo, na primer spol z drugimi razlogi za diskriminacijsko, **kot so: invalidnost, spolna usmerjenost, politična pripadnost, vera, socialni izvor, status begunca-ke ali status javne osebe in starost**, med drugim.³⁷ **Ženske v javnem življenju, vključno z aktivistkami za pravice žensk, zagovornicami človekovih pravic, ženskami v politiki in novinaricami, so prav tako pogosto tarče spletnega nasilja.**³⁸

STORILCI

Spletno nasilje nad ženskami lahko izvajajo tako moški kot ženske. Vendar pa so v večini primerov ženske tarče moških, ki so jim lahko znani ali neznan. ³⁹ Na primer, velika večina storilcev spolnih zlorab je moških.⁴⁰ **Storilec je lahko eden ali pa jih je več.** Glede na to, da tehnologija omogoča enostavno in hitro širjenje škodljivih vsebin,

je treba prepoznati tako **primarne kot sekundarne storilce.** Na primer, ena oseba lahko deli intimno sliko brez soglasja osebe, ki je na njej (primarni storilec), ki si jo lahko nato ogleda in deli množica uporabnikov (sekundarni storilci).⁴¹

VPLIV SPLETNEGA NASILJA NAD ŽENSKAMI NA ŽENSKO

Nasilje na spletu nad ženskami se pogosto dojema kot manj resna in manj škodljiva oblika nasilja na podlagi spola; kljub temu pa ima lahko resne posledice za zdravje in življenje žensk tako kot fizično in spolno nasilje.

Zaradi javne, prodorne, ponavljajoče se in trajne narave spletnega nasilja nad ženskami ter povezav med spletnim nasiljem in nasiljem v »resničnem svetu žrtve« živijo v stalnem strahu in negotovosti.⁴²

GREVIO omenja hude **psihološke, ekonomske in socialne posledice** spletnega nasilja nad ženskami. Poleg učinkov na individualni in družbeni ravni obstajajo tudi **znatne finančne posledice spletnega nasilja nad ženskami**, kot so stroški zdravstvenega varstva, ki nastanejo zaradi nadlegovanja, škoda poklicnim možnostim, izguba službe in čas odsotnosti z dela. Študija EPRS je pokazala, da so skupni stroški spletnega nadlegovanja in spletnega zalezovanja za posameznike-ce in družbo med 49,0 in 89,3 milijarde EUR.⁴³

Posebej škodljivi so učinki spletnega nasilja za ženske v politiki in novinarstvu. Ko gre za ženske v politiki prispevajo k zmanjšanju politične aktivnosti, odvrčajo jih od kandidature na volitvah in celo k temu, da predčasno odstopajo s položajev.⁴⁴ Resne posledice prizadenejo tudi novinarke. Študija je pokazala, da se je 30 % intervjuvanih novinark samo cenzuriralo na družbenih medijih zaradi nasilja nad ženskami na spletu.⁴⁵ Posledica tega je, da spletno nasilje nad ženskami omejuje sodelovanje žensk v javnosti in vpliva na njihovo zastopanost na vodilnih funkcijah; **glasovi žensk so utišani, diskreditirani in cenzurirani.**

PRAVNI IN POLITIČNI OKVIR O SPLETNEM NASILJU NAD ŽENSKAMI

MEDNARODNA RAVEN

Na **mednarodni ravni** so Združeni narodi (ZN) in Svet Evrope (COE) obravnavali spletno nasilje nad ženskami. Glavni pravni instrument je Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (**Istanbulska konvencija**).⁴⁶ EU je k Istanbulski konvenciji pristopila junija 2023, šest let po njenem podpisu, konvencija je za EU začela veljati 1. oktobra 2023.⁴⁷ Kljub ratifikaciji s strani EU je pet držav članic⁴⁸ EU še ni ratificiralo.

Medtem ko se konvencija ne nanaša na spletno nasilje nad ženskami, se njeno področje uporabe, kot je opredeljeno v členu 2, razširi na nasilje, storjeno v spletnih prostorih in prek IKT. Poleg tega se člani o spolnem nadlegovanju (člen 40) in zalezovanju (člen 34) uporabljajo za spletno nasilje nad ženskami. Konvencijo je treba razlagati v luči **splošnega priporočila GREVIO št. 1**,⁴⁹ ki kategorizira pojave nasilja nad ženskami v spletnem okolju kot oblike nasilja na podlagi spola, ki jih zajema Istanbulska konvencija.

RAVEN EU

Na **ravni EU** je glavni zakonodajni instrument **Direktiva 2024/1385 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini**,⁵⁰ ki sta jo Evropski parlament in Svet EU sprejela aprila 2024. Slednja vsebuje štiri člene, posvečene spletnemu nasilju nad ženskami: člen 5 o ne- sporazumno deljenje zasebnega ali prirejenega materiala; člen 6 o spletnem zalezovanju; 7. člen o spletnem nadlegovanju in 8. člen o spodbujanju nasilja ali sovraštva

na spletu. Direktiva določa tudi pravice žrtev vseh oblik nasilja nad ženskami ali nasilja v družini in zagotavlja njihovo zaščito.⁵¹

Direktivo lahko štejem za **pomemben korak naprej k boljši zaščiti žensk in deklet pred nasiljem**. Označuje **pomemben napredek** pri iskanju uvedbe minimalnih pravil glede prej omenjenih oblik spletnega nasilja nad ženskami.⁵² Ena od prednosti direktive je, da v enem samem instrumentu zajema tako oblike nasilja nad ženskami zunaj spleta, kot na spletu. Poleg tega sta zajeti obe obliki, kjer žrtev običajno pozna storilca (npr. zalezovanje, nadlegovanje) in kjer žrtev storilca ne pozna (npr. sovraštvo, globoki ponaredki, itd.).

Kljub svojim prednostim **Direktiva ni brez napak in je bila deležna kritik**. Na primer, člani 5-8 o spletnem nasilju nad ženskami se nanašajo na namerna ravnanja. To sklicevanje predstavlja pravne izzive, saj je treba dokazati naklepnost dejanja. Žrtvam spletnega nasilja direktiva nalaga „**težko**« **breme dokazovanja**, povezano z zapletenostjo novih tehnologij, ki se uporabljajo pri spletnem nasilju nad ženskami, in dejstvom, da žrtve morda nimajo veččin informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Poleg tega se člani 5, 6 in 7 nanašajo na „**resno škodo**“. Ta pogoj ustvarja pravno negotovost za žrtve, saj je odločitev o tem, ali je spletno nasilje (zunaj ali znotraj države, kjer žrtev biva) kaznivo prepušča presoji sodišč. Ta formulacija temelji na pomanjkanju zavedanja o škodljivosti spletnega nasilja.⁵³

Poleg tega se člani 5 in 7 nanašata na omogočanje dostopa določenega gradiva »**javnosti**« prek IKT.

Uvodna izjava pod številko 18 v zvezi s členom 5 prepušča razlago izraza "javnost" presoji sodnika glede na okoliščine in uporabljene tehnologije, ki bi lahko povzročile **tveganje izključitve, na primer Whatsapp** skupin. Uvodna izjava pod številko 26 v zvezi s členom 8 namesto tega navaja, da je treba „javnost“ razumeti kot doseganje **neomejenega števila uporabnikov**. Kot je pojasnil EWL, bi bil bolj zaželen širši izraz „drugi končni uporabniki“, kot je že predlagal Evropski parlament.⁵⁴

Člen 5(b) o delitvi prirejenega gradiva brez soglasja ima tudi omejeno področje uporabe; velja le za gradivo, kjer se zdi, da je oseba **"vpletena v spolne dejavnosti"**. Zato izključuje akte (goloto), izpušča pa velik del digitalnih ponaredkov spolnih vsebin. Poleg tega je zelo verjetno, da se bo med državami članicami definicija »seksualnih aktivnosti« precej razlikovala, kar bi povzročilo zmedo glede definicije.

Sklicevanja na izjeme, povezane s **„svobodo izražanja“** ter **„svobodo umetnosti in znanosti“** v členu 5 in uvodni izjavi številka 20 so prav tako zaskrbljujoča, saj bi se lahko uporabila za upravičevanje delitve zasebnega gradiva brez soglasja. Te vključitve bi lahko izničile učinkovitost tega člena, saj bi sodnim organom prepustili presojo, ali bodo delitev zasebnih slik brez soglasja kriminalizirali ali ne. Po mnenju EWL pojem svobode izražanja ne bi smel postati izgovor za opravičevanje spletnega sovraštva in diskriminacije na podlagi spola.⁵⁵

Takojšnja odstranitev škodljivega materiala je predvidena v členu 23 Direktive o spletnem nasilju nad ženskami in nasiljem v družini; tak ukrep dopolnjuje ukrepe v okviru drugega ključnega instrumenta na digitalnem področju, **Zakona o digitalnih storitvah**.⁵⁶ Namen slednjega, sprejetega

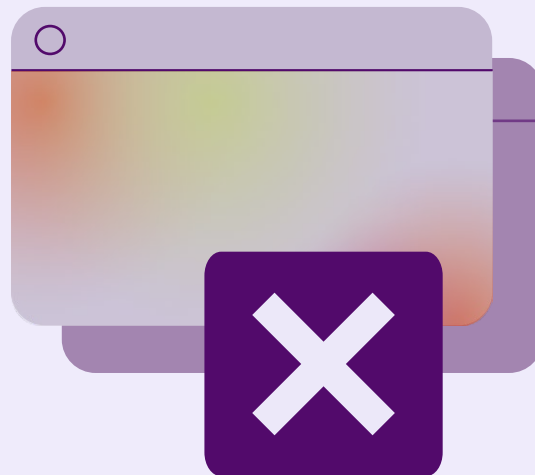
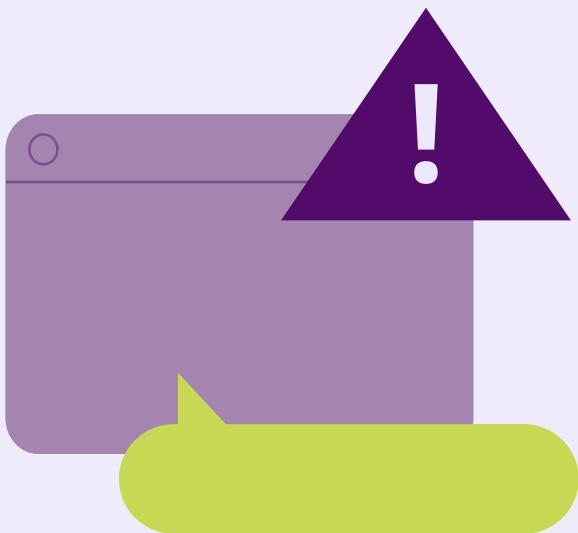
oktobra 2022, je ustvariti varnejše spletno okolje za potrošnike in podjetja v EU. Določa jasne odgovornosti za spletne platforme in družbene medije; ukvarja se z nezakonitimi vsebinami in izdelki, sovražnim govorom in dezinformacijami; prav tako povečuje preglednost z boljšim poročanjem in nadzorom.

Po mnenju akademikov,⁵⁷ se lahko ukrepi v **zakonu štejejo za dobrodošlo prepoznavanje razširjenosti in negativnih posledic spolne zlorabe, ki temelji na podlagi uporabe podob. Nasilje na podlagi spola je prepoznano kot eno od makro področij tveganj** skupaj z drugimi tveganji. **Znotraj makro področij nasilja na podlagi spola Komisija zdaj oblikuje posebne kategorije⁵⁸ v okviru „paketa za transparentno poročanje“**. Še en pozitivna novica je, da je Komisija decembra 2023⁵⁹ v okviru zakona označila tri pornografske platforme (Pornhub, XVideos in Stripchat) za zelo velike spletne platforme (VLOP). Takšna označitev vključuje večjo odgovornost glede preglednosti in zaščite otrok.

DRUGI PRAVNI INSTRUMENTI EU, KI SE UPORABLJAJO V ZVEZI S SPLETNIM NASILJEM NAD ŽENSKAMI SO:

- **Zakon o umetni inteligenci (UI)**⁶⁰ ki ga je Evropski parlament sprejel 13. marca 2024. Zakon sicer predstavlja priložnost za ublažitev nekaterih tveganj, ki jih povzročata zloraba umetne inteligence, kot so »globoke(lažne)novice«, vendar ne vsebuje nobenega izrecnega sklicevanja, ko gre za spletno nasilje na ženskami. Poleg tega zakon o enakosti spolov govori le na splošno.⁶¹

- **Direktiva o pravicah žrtev (Direktiva 2012/29/EU)**,⁶² ki je od leta 2024 še vedno v reviziji navaja, da je treba vse žrtve kaznivih dejanj (vključno z žrtvami spletnega nasilja nad ženskami) in njihove družinske člane pripoznati in obravnavati na spoštljiv in nediskriminatoren način, ki temelji na individualnem pristopu, prilagojenem potrebam žrtve.

- **Direktiva o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev**⁶³ (Direktiva 2011/36/EU)⁶⁴ je bila posodobljena aprila 2024. Spremenjena različica uvaja trgovino z ljudmi, storjeno ali omogočeno prek IKT, vključno z internetom in družbenimi mediji, kot oteževalno okoliščino, kadar gre za spolno izkoriščanje.

- **Splošna uredba o varstvu podatkov (Uredba (EU) 2016/679)**⁶⁵ vsebuje »pravico do izbrisa«, bolj znano kot »pravica do pozabe«. Uredba ne opredeljuje nobene oblike spletnega nasilja nad ženskami, zagotavlja pa zaščito žrtev spletnega nasilja (npr. žrtve deljenje intimnih fotografij ali video posnetkov brez njihovega privoljenja) in predvideva sankcije proti posamezniku, ki je odgovoren za deljenje vsebine brez privolitve oziroma soglasja ter proti založniku takega gradiva.⁶⁶

Direktivo lahko štejemo za pomemben korak naprej k boljši zaščiti žensk in deklet pred nasiljem.

NACIONALNA RAVEN

Nekatere države članice so v zadnjih petih letih sprejele pomembne ukrepe za preprečevanje in boj proti nekaterim vidikom spletnega nasilja nad ženskami.⁶⁷ Na primer, v **Franciji** je bilo spletno ustrahovanje žensk in deklet uvedeno kot novo kaznivo dejanje. V **Sloveniji in na Poljskem** zakonodaja kriminalizira tako zalezovanje zunaj spleta (v resničnem svetu) kot na spletu. Medtem ko je **Italija** uvedla novo kaznivo dejanje, nezakonito razširjanje spolno eksplicitnih slik ali videoposnetkov, je **Avstrija** sprejela paket ukrepov v zvezi s sovražnimi govorom na spletu, ki ponuja nova orodja za obravnavo tega. V **Estoniji** je bila ustanovljena policijska enota 'spletnih policistov', ki je specializirana za obravnavanje sovražnega govora in nadlegovanja na spletu, medtem ko **na Irskem** predlog zakona o nadlegovanju, škodljivi komunikaciji in z njimi povezanih kaznivih dejanjih iz leta 2021 kriminalizira vse oblike deljenja intimnih slik brez privoljenja z 10 leti zapora.⁶⁸ Zunaj EU je **Združeno kraljestvo nedavno sprejelo nove pobude za kriminalizacijo cyberflashinga (nezaželeno pornografija) in nezakonitih spletnih vsebin v okviru Zakona o spletni varnosti**, ki je leta 2023 dobil kraljevo privolitev.⁶⁹

KLJUČNI IZZIVI

Ugotovljeni so bili naslednji izzivi:

- **Pomanjkanje ozaveščenosti in podcenjevanje resnosti** spletnega nasilja nad ženskami sta glavna problema, ki prispevata k **premahnemu poročanju** o incidentih.

- **Definicija spletnega nasilja nad ženskami še ni usklajena na** mednarodni ravni in ravni EU. Posledično se **pravne in statistične definicije spletnega nasilja** med državami in organizacijami **zelo razlikujejo**. Poleg tega je večina definicij **spolno nevtralnih in ne priznavajo povezav med spletnim nasiljem in nasiljem v resničnem svetu**.

- Glede na hiter razvoj tehnologije, **pravni okvirji o spletnem nasilju nad ženskami, zelo hitro zastarajo**.

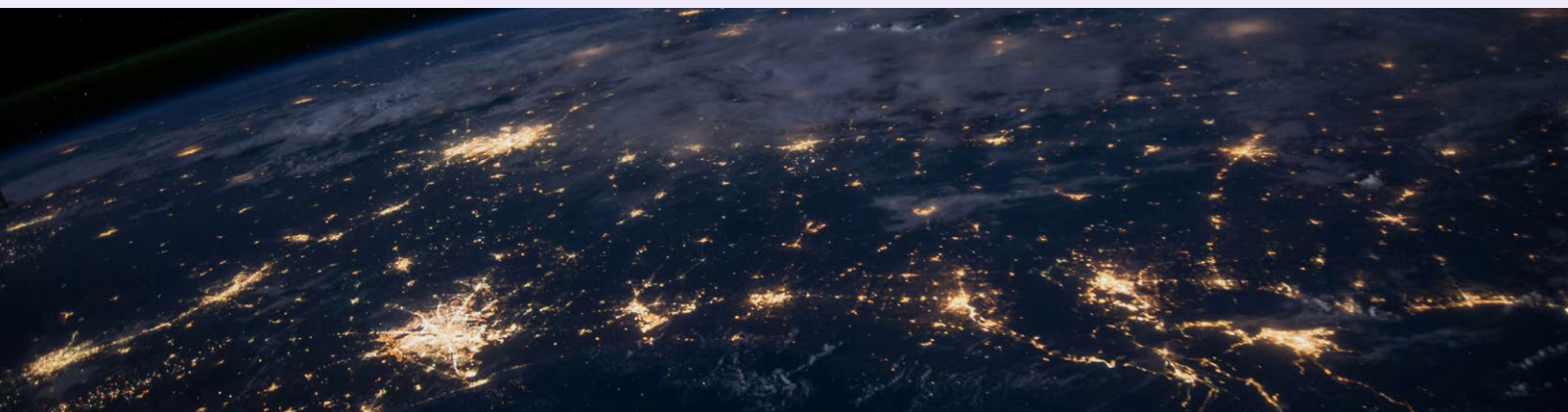
- **Pomanjkanje podatkov o spletnem nasilju nad ženskami** je še bolj problematično zaradi dejstva, da **obstoječi podatki pogosto niso razčlenjeni** po spolu, starosti, razmerju med žr-

tvijo in storilcem, invalidnosti ali drugih pomembnih dejavnikov.

- **Premajhna zastopanost žensk v sektorju IKT vodi k pomanjkanju razsežnosti spola v izdelkih IKT**, vključno s spletnimi igrami in virtualnimi platformami, kjer spletno nasilje nad ženskami narašča.

- **Pomembni deležniki**, vključno s sodniki_cami, tožilci_kami, policijo, zdravstvenimi delavci_kami in izobraževalci_kami, **isoslabo seznanjeni s spletnim nasiljem nad ženskami in njegovimi različnimi pojavnimi oblikami**, nimajo zadostne usposobljenosti in strokovnega znanja.

- **Družbeni mediji in spletne platforme niso vedno učinkoviti** pri odstranjevanju nezakonite in škodljive vsebine. **Sistemi za pritožbe na spletnih platformah** niso vedno uporabniku-cij prijazni, zaradi česar žrtve ne vedo, na koga se lahko obrnejo za pomoč.

PRIMERI DOBRIH PRAKS ZA SOOČANJE Z SPLETNIM NASILJEM NAD ŽENSKAMI

Dobre prakse različnih vrst so bile prepoznane znotraj in zunaj EU; slednje so bili razvrščene glede na njihov obseg in osredotočenost. Posamezni primeri za različne prakse so navedeni spodaj:

► **Krepitev zmogljivosti:** V Sloveniji so bili organizirani seminarji in usposabljanja za organe pregona in sodnike z namenom izboljšanja njihove usposobljenosti za preiskovanje in pregon spletnega nasilja nad dekleti in ženskami. Sprejet je bil tudi priročnik s smernicami, kako ravnati v primerih spletnega nasilja nad ženskami, ki je bil razdeljen po vseh slovenskih policijskih postajah in direktoratih, tožilstvih in sodiščih.⁷⁰

► **Vključevanje nacionalnih institucij za človekove pravice:** Nacionalne institucije za človekove pravice imajo pomembno vlogo v boju proti spletnemu nasilju nad ženskami, zlasti kadar jim njihov mandat omogoča preiskovanje primerov sovražnega govora na spletu. V Belgiji je Inštitut za enakost med ženskami in moškimi vložil kazensko ovadbo proti platformi družbenih medijev, ker ni hotela odstraniti intimnih podob oseb brez njihove privolitve.⁷¹

► **Preprečevanje:** Študija⁷² ki sta jo financirala Raziskovalni svet za družbene vede in humanistiko in Canadian Heritage (Kanadska dediščina) razkriva, kako je krepitev vloge mladih preko njihove »digitalne agencije« - sposobnosti, da se sami odločajo in so odgovorni za svoja dejanja – lahko pozitivna sila v boju proti naraščajočemu valu de-

zinformacij, ki jih spodbujajo tehnologije »globokih (lažnih) novic« in umetne inteligence. Študija se je osredotočila na to, kako mladi dojemajo vpliv »globokih ponaredkov«, ter raziskala njihovo zmožnost in pripravljenost za učinkovito prepoznavanje dezinformacij.

► **Vključenost preživelih:** Reclaim Coalition to End Online Image-based Sexual Violence (Koalicija),⁷³ združuje globalno mrežo voditeljev za pospešitev globalnega odziva na spletno spolno nasilje, ki temelji na podobah s skupnimi pobudami preko zagovorništva, politike, tehnologije in storitev za preživele. Koalicija posameznike, ki že imajo izkušnje s spolnim nasiljem na podlagi podob, imenuje "strokovnjaki za žive izkušnje". Koalicija daje glas preživelim in njihovim izkušnjam.

► **Linije za pomoč pri spletni nevarnosti:** Linija za spletno varnost »Dostop zdaj« pomaga ženskam, ki jih ogroža spletno nasilje, da izboljšajo svoje prakse spletne varnosti in zagotavlja nujno pomoč tistim, ki so bile napadene. »Linija 24/7 za pomoč pri spletni nevarnosti« nudi neposredno tehnično pomoč in nasvete v realnem času organizacijam civilne družbe in aktivistom-kam, medijskim organizacijam, novinarjem-kam in blogerjem ter zagovornikom_cam človekovih pravic.

► **Boj proti spletnemu seksizmu in sovražnemu govoru:** #StopFisha⁷⁴ je francoska feministična nevladna organizacija, katere cilj je boj proti spletnemu seksizmu. Gibanje se je razvilo kot podpora žrtvam spletnega nasilja med pandemijo covid-19 in je hkrati tudi opozarjalo na seksizem na spletu. Gibanje je še naprej raslo, #StopFisha je postala nevladna organizacija, ki se zdaj spopada z vsemi oblikami seksističnega in spolnega nasilja na spletu.

► **Specializirane podporne storitve:** V več državah se uvajajo specializirane enote kazenskega pregona s poglobljenim znanjem o spletnem nasilju nad ženskami, da bi zagotovili učinkovite in odzivne policijske preiskave in podporo žrtvam. Specializirane enote kazenskega pregona so v Latinski Ameriki vse pogostejše. Mehiška zvezna policija ima, na primer, forenzični oddelek, ki se ukvarja s preiskovanjem kaznivih spletnih dejanj, vključno s spletnimi zločini ter spletnim nasiljem nad ženskami in dekleti. Podobno ima kolumbijska nacionalna policija Center za kibernetiko, zvezna policija v Braziliji pa Urad za zatiranje spletne kriminalitete.⁷⁵

► **Odstranjevanje škodljive vsebine:** Britanska linija za pomoč žrtvam spletnega nasilja Revenge Porn Helpline pomaga preprečiti, da bi posamezniki_ice postali_e žrtve zlorabe intimnih slik brez soglasja. Od svoje ustanovitve je organizacija podprla na tisoče žrtev z več kot 90-odstotno stopnjo uspešnosti odstranila z interneta več kot 200.000 intimnih slik brez privolitve oseb, ki so na njih.⁷⁶

PRIPOROČILA

Naslednja priporočila so bila oblikovana na podlagi poglobljene teoretične raziskave, pregleda pravnih in političnih dokumentov ter posvetovanj z zainteresiranimi stranmi. Medtem ko splošna priporočila veljajo za vse zainteresirane strani na področju spletnega nasilja nad ženskami, so bila pripravljena tudi posebna priporočila za institucije EU in države članice.

SPLOŠNA PRIPOROČILA

Opolnomočite preživele: Bistvenega pomena je prisluhniti perspektivam preživelih žensk ter jih vključiti v razvoj in izvajanje programov, politik in zagotavljanje storitev na področju spletnega nasilja nad ženskami. Preživelim pogosto očitajo, da so si same krive, vendar je za spletno nasilje je vedno odgovoren tisti, ki ga izvaja. Potreben je celostni pristop, ki vključuje pravna orodja za zaščito žrtev in preprečevanje spletnega nasilja ter poziv velikim tehnološkim družbam, naj ukrepajo v skladu s svojimi odgovornostmi, ter usklajen odziv na seksizem in stereotipne kulturne norme, da bi se izognili obtoževanju žrtev.

Povečajte udeležbo/sodelovanje žensk v tehnološkem sektorju: Najpomembnejše je zagotoviti udeležbo žensk pri oblikovanju IKT izdelkov, ki upoštevajo spol. To vključuje zasnovo tehnologije, kjer ženske niso seksualizirane in kjer so dostopni varni mehanizmi za poročanje o nasilju ter je omogočen enostaven dostop do podpore/pomoči.

Okrepite sodelovanje med deležniki: Okrepite sodelovanje med širokim naborom zainteresira-

nih strani (EU, države članice, tehnološki sektor, civilna družba, osebe, ki so preživele spletno nasilje, nacionalne ustanove za človekove pravice, organizacije za pravice žensk itd.), da se prek ključnih partnerstev učinkovito spopadete s spletnim nasiljem nad ženskami in se z usklajenimi ukrepi izognete potencialnim prekrivanjem ukrepov in vrzelim v ukrepih. Stalne izmenjave znanja in sodelovanje med ključnimi deležniki so bistvenega pomena, vključno s prenosom dobrih praks iz držav z naprednejšimi sistemi za obravnavanje spletnega nasilja nad ženskami.

Zagotovite, da tehnološki sektor, zlasti družbeni mediji in spletne platforme, izpolnjujejo svoje obveznosti: družbeni mediji in spletne platforme morajo biti odgovorni v boju proti spletnemu nasilju nad ženskami. Tehnološki sektor bi moral proaktivno, hitro in učinkovito spremljati in odstranjevati spolno sovražni govor, seksistične in mizogene vsebine ter druge oblike spletnega nasilja nad ženskami. Prav tako bi morala okrepiti sodelovanje z organi kazenskega pregona, da bi ustrezno obravnavala primere spletnega nasilja

nad ženskami. Poleg tega je treba zagotoviti učinkovite vire za uporabnike, da prepoznajo spletno zlorabo in ukrepajo proti njej. Na kratko, večja preglednost in odgovornost, hitrejše odstranjevanje nezakonite vsebine, zagotovljena varnost in preprečevanje so potrebni s strani tehnoloških podjetij, spletnih platform in družbenih medijev, vključno s pornografskimi platformami.

Obravnavajte pornografijo v okviru kontinuiranega nasilja nad ženskami: EWL obsoja pornografski posel in izpostavlja ogromne finančne dobičke, ki jih ustvari pornografska industrija v sodelovanju s prostitucijskimi posli. EWL se zaveza, da EU in države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da bo pornografija priznana kot oblika nasilja nad ženskami.

PRIPOROČILA ZA INSTITUCIJE EU

Uskladite opredelitve in kategorije spolnega nasilja nad ženskami na ravni EU in med institucijami EU da bi odpravili obstoječa neskladja med nacionalnimi pravnimi sistemi, ki ovirajo učinkovito zaščito in pregon ter negativno vplivajo na zbiranje podatkov. Do danes je EIGE edini izvedel poskus uskladitve pravnih in statističnih definicij spletnega nasilja nad ženskami. Opredelitve EIGE⁷⁷ bi morale sprejeti vse institucije EU.

Razvijte smernice in kazalnike za zbiranje podatkov o spletnem nasilju nad ženskami: EU bi morala razviti jasne smernice in kazalnike v podporo državam članicam pri njihovih prizadevanjih za zbiranje podatkov o spletnem nasilju nad ženskami, kot to trenutno počne EIGE.

Izboljšajte Direktivo o nasilju nad ženskami in nasilju v družini v prihodnosti ter razširite njeno področje uporabe: Direktivo lahko štejejo za dragocen instrument za zaščito žensk pred glavnimi oblikami nasilja nad ženskami. Vendar bi bilo treba v okviru prihodnjih posodobitev direktive, narediti nekaj izboljšav. Glede na povezave med spletnim nasiljem in posilstvom je treba v besedilo vključiti posilstvo kot seks brez prostovoljne privolitve. Sklicevanja na namerno ravnanje in na „resno škodo“ je treba odpraviti, saj žrtvi nalagajo težko breme dokazovanja. Proizvodnjo in razširjanje pornografskega gradiva, ki prikazuje dejanja spolnega nasilja, je treba vključiti v pregled direktive, saj je to oblika spolnega izkoriščanja. Obseg kaznivega dejanja je treba razširiti na vse oblike spolne zlorabe na podlagi podob, vključno s pornografijo.

Posodobite obstoječo zakonodajo EU, da bo obravnavala naravo spletnega nasilja glede na spol: Direktivo o pravicah žrtev je treba posodobiti z namenom vključitve členov, ki so posebej namenjeni spletnemu nasilju in njegovi razsežnosti spola. Okvirni sklep iz leta 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije je prav tako treba revidirati in vključiti sklicevanje na sovražni govor na podlagi spola s IKT sredstvi.

Učinkovito izvajanje Akta o digitalnih storitvah: Evropska komisija ima izvršilna in preiskovalna pooblastila v zvezi z obveznostmi iz Akta o digitalnih storitvah. Bistveno je, da Komisija učinkovito izvaja ta pooblastila (vključno z nalaganjem glob) v sodelovanju z nacionalnimi koordinatorji digitalnih storitev, da se zagotovi, da spletne platforme in posredniške storitve izpolnjujejo svoje obveznosti v skladu z aktom.

Na splošno je potrebna kulturna sistemska sprememba za obravnavo spletnega nasilja nad ženskami z vidika spola, intersekcionalnosti ter kontinuiranega nasilja.

Vključite sklicevanje na spletno nasilje nad ženskami v skladu z zakonom o umetni inteligenci: Glede na širjenje digitalnih ponaredkov spolnih vsebin („deepfakes“) in drugih oblik nasilja nad ženskami prek umetne inteligence je priporočljivo, da prihodnje posodobitve zakona o umetni inteligenci obravnavajo spletno nasilje iz celovitega vidika spola.

Redno posodablajte smernice o novih oblikah spletnega nasilja nad ženskami: Glede na porast oblik spletnega nasilja nad ženskami, ki jih omogoča umetna inteligenca, in nezmožnost pravnih/političnih okvirov, da bi sledili novemu razvoju IKT, bi morala EU redno posodabljati smernice o tem, kako se spopasti z najnovejšimi oblikami spletnega nasilja nad ženskami na učinkovit način.

PRIPOROČILA ZA DRŽAVE ČLANICE

Uskladite nacionalne definicije spletnega nasilja nad ženskami z usklajenimi definicijami E, ki upoštevajo spol: države članice bi morale vključiti EU usklajene definicije in kategorije spletnega nasilja nad ženskami v svoje pravne in politične okvire ter v svoje statistične sisteme/sisteme zbiranja podatkov, da zagotovijo zbiranje primerljivih podatkov med državami.

Redno zbirajte kakovostne podatke o nasilju nad ženskami: V skladu z 11. členom Istanbulske konvencije in 44. členom Direktive o nasilju nad ženskami morajo države članice zbirati kakovostne podatke o nasilju nad ženskami, ki so primerljivi in razčlenjeni v skladu s smernicami EIGE.

Ratificirajte in izvajajte Istanbulsko konvencijo: Konvencija je ključni instrument za zaščito vseh žensk pred vsemi oblikami nasilja, vključno s spletnim nasiljem nad ženskami, zato je pomembno, da jo v celoti izvajajo vse države članice EU. Poleg tega bi morale države članice v skladu s priporočilom GREVIO št. 1 zagotoviti priznanje na spletu razširjenega nasilja nad ženskami v nacionalnih strategijah, programih in akcijskih načrtih za nasilje nad ženskami kot del celostnega odziva na vse oblike nasilja.

Okrepite preventivo v širšem smislu: Zelo pomembno je spopasti se s spolnim stereotipi in družbenimi normami na širši družbeni ravni, vključno z opolnomočenjem žensk. Države članice bi morale vse strokovnjake ozaveščati o manifestacijah in posledicah spletnega nasilja nad ženskami.

Preprečevanje in ozaveščanje o spletnem nasilju nad ženskami je potrebno vključiti tudi v šolske izobraževalne programe že od zgodnjega otroštva,

tako za dečke kot za deklice.⁷⁸ Poleg tega je, kot priporoča EWL v svojem poročilu,⁷⁹ izvajanje obvezne vzgoje o odnosih in spolnosti s feminističnega vidika najbolj pomembno. Ključnega pomena je tudi izobraževanje moških in fantov o oblikah, resnosti in posledicah spletnega nasilja nad ženskami. Na splošno je potrebna kulturna sistemska sprememba za obravnavo spletnega nasilja nad ženskami z vidika spola, interseksionalnosti ter kontinuiranega nasilja.

Inkriminacija nasilja nad ženskami v skladu z Direktivo o nasilja nad ženskami: Priporočljivo je, da države članice inkriminirajo glavne oblike nasilja nad ženskami v skladu s členi 5 do 8 Direktive o nasilja nad ženskami in spremljajo zakonodajo s tehnološkim razvojem. Države članice bi morale v fazi prenosa preseči minimalne standarde zaščite, ki jih določa Direktiva.

Učinkovito spremljanje in usklajevanje z Aktom o digitalnih storitvah: Bistveno je, da nacionalni koordinatorji digitalnih storitev učinkovito spremljajo in uveljavljajo skladnost z aktom. To vključuje nalaganje glob in v posebej resnih primerih omejitev dostopa uporabnikom do storitve.

Zagotovite odgovornost: Zakoni in politike držav članic bi morali zagotoviti odgovornost storilcev in odgovornost tehnološkega sektorja, tudi v primeru čezmejnih dejanj spletnega nasilja. Učinkovito izvrševanje pravnega okvira o spletnega nasilja nad ženskami je ključnega pomena.

Izboljšajte dostop žrtev do pravnih sredstev: Pomembno je zagotoviti enostavno dostopne in varne mehanizme za prijavo, tako na spletu kot v resničnem življenju, ki bodo ženskam omogočili prijavo. Žrtvam nasilja je treba omogočiti eno-

staven dostop do informacij o pravnih in drugih sredstvih.

Zagotovite specializiranih podpornih storitev: Bistveno je okrepiti zmogljivosti ponudnikov storitev iz različnih sektorjev, da se zagotovi odziv na specifično naravo nasilja nad ženskami in potrebe preživelih. Z ustreznim financiranjem in viri je treba zagotoviti specializirano podporo, osredotočeno na preživele, s strokovnim znanjem IKT. Zagotavljanje obveznega in stalnega izobraževanja in usposabljanja za vse ustrezne strokovnjake in strokovnjakinje je ključno, da bodo opremljeni z znanjem o spletnem nasilju nad ženskami. To jim bo tudi omogočilo, da se odzovejo na ženske brez povzročanja sekundarne viktimizacije in ponovne travmatizacije.

KONČNE OPOMBE

¹EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

²European Women's Lobby (EWL) (2017), #HerNetHerRights, Mapping the state of online violence against women and girls in Europe <https://www.womenlobby.org/Read-and-share-HerNetHerRights-Resource-Pack-Report>

³European Parliament Research Service (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

⁴EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

⁶Ibid.

⁷World Wide Web Foundation (2021), Online Gender-Based Violence and Abuse: Consultation Briefing. [https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

[feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf](https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/615585a9bb-feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf)

⁸European Commission, Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men (2020), Opinion on combatting online violence against women, Brussels. https://commission.europa.eu/document/download/eae53eb9-ca88-4fc0-8a6e-51e771c96f68_en?filename=opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

⁹Profesorica Liz Kelly je bila prva, ki je v svoji knjigi 'Surviving Sexual Violence' vzpostavila koncept "kontinuum nasilja" (1. izdaja) (1988) Polity.

¹⁰European Parliament Research Service (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

¹¹UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

¹²Ibid.

¹³The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/>. A survey was conducted across 45 countries (a sample of 100 replies for each

country).

¹⁴Izraz "globoki ponaredek" ali globoke (lažne) novice je nastal z zlitjem besede "globoko učenje" (ki se nanaša na metodo umetne inteligence) in besede "lažen"; slednja se je pojavila v žargonu leta 2017, ko jo je neznani storilec uporabil na spletnem mestu Reddit za označitev slik in videoposnetkov obdelanih z UI (v pornografske videoposnetke je vstavil obraze zvezdnic brez njihove privolitve). Glede na to, da je izraz skoval storilec, in da bi bolje odražal žrtvino in feministično perspektivo, EWL raje uporablja izraz "digitalni ponaredek spolnih vsebin", kot sta predlagala Mary Anne Franks, profesorica na pravni fakulteti Univerze George Washington ter predsednik in direktor za zakonodajo in tehnično politiko Cyber Civil Rights Initiative, neprofitne organizacije, namenjene boju proti spletnim zlorabam in diskriminaciji. Vendar pa smo zaradi jasnosti in zaradi spoštovanja izvirnega vira informacij v nekaterih primerih v tem poročilu ohranili sklicevanje na 'deepfakes' (globokih ponaredkov).

¹⁵European Parliament Research Service (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. Študija se nanaša na "pornografske globoke ponaredke brez soglasja", vendar EWL raje uporablja izraz "digitalni ponaredek spolnih vsebin". [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

¹⁶World Economic Forum (2024), The Global Risk Report 2024. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

¹⁷Ibid. The EPRS (2021) study refers to 'Non-

consensual pornographic deepfakes'. Prav tam. Študija EPRS (2021) se sklicuje na "pornografske globoke ponaredke brez privolitve/soglasja".

¹⁸Patrini, Georgio (2019), Mapping the Deepfake Landscape. Sensity. The report refers to 'material depicting pornography', however the EWL prefers to refer to 'material depicting nudity or sexually explicit activities'.

<https://giorgiop.github.io/posts/2018/03/17/mapping-the-deepfake-landscape/>

¹⁹Ibid.

²⁰European Parliament Research Service (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

²¹Monash Lens (2022), Sexual assault in the metaverse is part of a bigger problem. <https://lens.monash.edu/@politics-society/2022/07/22/1384871/sexual-assault-in-the-metaverse-theres-nothing-virtual-about-it>

²²Informacije je posredoval predstavnik DG Connect (intervju opravljen 16. 2. 2024).

²³Rothermel, A.-K. (2023), The role of evidence-based misogyny in antifeminist online communities of the 'manosphere'. Big Data & Society, 10(1). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20539517221145671>

²⁴Baron & Straus (1984), in Mary Anne Layden. Pornography and Violence: a new look at research, 2009. https://www.socialcostsofpornography.com/Layden_Pornography_and_Violence.pdf

²⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-10/Accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en_0.pdf

²⁶Hicks, J. (2021), Global evidence on the prevalence and impact of online gender-based violence (OGBV).

²⁷The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/> Raziskava je bila izvedena v 45 državah (vzorec je obsegal 100 odgovorov za vsako državo). https://opendocs.ids.ac.uk/articles/report/Global_Evidence_on_the_Prevalence_and_Impact_of_Online_Gender-based_Violence_OGBV_/26428096?file=48181987

²⁸FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) (2014) Violence against Women: An EU-wide survey – Main results report, Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

²⁹FRA (2021), Crime, Safety and Victims' Rights – Fundamental Rights Survey. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

³⁰HateAid (2021), Boundless hate on the internet – Dramatic situation across Europe. [https://hateaid.org/wp-content/](https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf)

[uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf](https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf)

³¹Ibid.

³²Bumble (2023), Bumble Backs Law to Ban Cyberflashing in 27 Countries. <https://bumble.com/en/the-buzz/bumble-backs-law-to-ban-cyberflashing-27-countries-eu-europe>

³³Ipsos (2021), Les Français et le cyberharcèlement Ampleur du phénomène, conséquences, préoccupations et idées reçues. <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-12/Enquete%20Ipsos-Meetic.pdf>

³⁴FRA (2023), Online content moderation current challenges in detecting hate speech. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-online-content-moderation_en.pdf

³⁵Pew Research Centre, (2021), The state of online harassment. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>

³⁶GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Council of Europe, Strasbourg <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

³⁷The global partnership (2023), Technology-Facilitated Gender-Based Violence: Preliminary Landscape Analysis. <https://www.gov.uk/government/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-preliminary-landscape-analysis>

³⁸UNESCO (2020), Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>

³⁹Ibid.

⁴⁰Henry, N., McGlynn, C. ve diğeri (2020), Image-based Sexual Abuse, A Study on the Causes and Consequences of Non-consensual Nude or Sexual Imagery. <https://www.routledge.com/Image-based-Sexual-Abuse-A-Study-on-the-Causes-and-Consequences-of-Non-consensual-Nude-or-Sexual-Imagery/Henry-McGlynn-Flynn-Johnson-Powell-Scott/p/book/9780367524401>

⁴¹UN Expert Group (2023), Technology-facilitated Violence against Women: Towards a common definition Report of the meeting of the Expert Group 15-16 November 2022, New York, USA. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/expert-group-meeting-report-technology-facilitated-violence-against-women>

⁴²United Nations Population Fund (UNFPA) (2021), Making all spaces safe Technology-facilitated Gender-based Violence. <https://www.unfpa.org/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-making-all-spaces-safe>

⁴³Ibid.

⁴⁴The European Liberal Forum (2021), Violence Against Women in European Politics. https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/01/violence-against-women-in-european-politics_final.pdf

⁴⁵Posetti, J., et AL. (2021). The chilling: Global trends in online violence against women journalists. UNESCO Research Discussion Paper. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377223/PDF/377223eng.pdf.multi>

⁴⁶Council of Europe, Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention). <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

⁴⁷European Parliament (2023), EU accession to the Istanbul Convention, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA\(2023\)739323_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA(2023)739323_EN.pdf)

⁴⁸Bolgarija, Češka, Madžarska, Litva in Slovaška.

⁴⁹GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Council of Europe, Strasbourg. <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

⁵⁰Directive 2024/1385 on combating violence against women and domestic violence. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401385

⁵¹Council of the European Union (2024), Violence against women: Council and European Parliament reach deal on EU law. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/violence-against-women-council-and-european-parliament-reach-deal-on-eu-law/>

⁵²Rigotti, C. and Al. (2023), Towards an EU criminal law on violence against women: The ambitions and limitations of the Commission's proposal to criminalise image-based sexual abuse. Published in: New Journal of European Criminal Law. <https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/92354738/20322844221140713.pdf>

⁵³EWL (2023), Priorities for the Trilogues: Rape must be made an offence under the Directive on violence against women. <https://www.womenlobby.org/EWL-Priorities-for-the-interinstitutional-negotiations?lang=en>

⁵⁴Ibid.

⁵⁵Ibid.

⁵⁶Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

⁵⁷Professor Clare McGlynn (2022), Image-Based Sexual Abuse, Pornography Platforms and the Digital Services Act. <https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/ImageBasedAbuse-and-DSA-Expert-Opinion-McGlynn-and-Woods-17-Jan-2022.pdf>

⁵⁸These sub-categories correspond to the forms of CV that can be reported by users such as: cyber stalking, cyber harassment, cyber flashing, hate, non-consensual images etc.

⁵⁹European Commission (2023), Commission designates second set of Very Large Online Platforms under the Digital Services Act.

https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-designates-second-set-very-large-online-platforms-under-digital-services-actTXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG

⁶⁰Regulation (EU) 2024/1689 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act).

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

⁶¹Interview with a representative of DG Connect carried out on 16.02.2024.

⁶²Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0029>

⁶³Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0036>

⁶⁴Ibid.

⁶⁵Regulation (EU) 2016/679 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, (General Data Protection Regulation). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

⁶⁶EIGE (European Institute for Gender Equality) (2022), Combating cyber violence against women and girls, Vilnius.

⁶⁷Council of Europe (2022), No space for

